

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний економічний університет
Кафедра економічної теорії

Міждисциплінарна курсова робота

3

економічної теорії

на тему:

«Макроекономічний аналіз бізнес-циклу»

Студента 2 курсу ФАМС-21 групи
Вінницького Владислава Юрійовича

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Полікарпова О.С.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ECTS _____

Тернопіль – 2017 р.

Зміст

Вступ

1. Теоритичне обґрунтування бізнес циклів. Сучасні концепції та моделі.
2. Макроекономічна нестабільність і форми її прояву в контексті циклічного розвитку економіки на прикладі країн ЄС та США.
3. Аналіз та проблеми подолання кризових явищ в економіці України в контексті політики зайнятості та таргетування інфляції.

Висновки

Список використаної літератури

Додатки

Вступ

Як відомо, соціум прямує до постійного вдосконалення рівня і обставин існування, які здатний гарантувати тільки стабільний економічний ріст. Сучасні дослідження показують, що тривале фінансове зростання, на практиці, не може бути рівномірним, а чергуються етапами економічної нестабільності.

Підйоми і падіння фінансової активності, що чергуються прийнято називати діловим чи економічним циклом.. Слово "цикл" застосовується в науці з метою виявлення таких заходів, які регулярно повторюються, проте не обов'язково в однаковому ступені.. З цієї причини є всі без винятку причини вважати, то що рух ділового життя суспільства протікає у циклічній формі, суть якої складається у присутності повторюваної черговості змін. Ділова циклічність події припускає рух трьох величин: обсягу зайнятості, обсягу продукції і рівня цін.

Тому ця проблема вважається вкрай важливою, і представляє важливу значимість у створенні сучасної економіки.

Метою даної роботи є: дослідити бізнес цикли їх переваги та недоліки, а також аспекти макроекономічної нестабільності.

Завдання:

розглянути теоретичне обґрунтування бізнес циклів;

охарактеризувати макроекономічну нестабільність і форми її прояву (в аспекті циклічного розвитку економіки, безробіття, інфляції);

проаналізувати проблеми подолання кризових явищ в економіці України, ЄС і США.

Об'єктом дослідження виступають бізнес цикли та макроекономічна нестабільність в Україні та світі.

1. Теоритичне обґрунтування бізнес циклів. Сучасні концепції та моделі.

Суть процедури виробництва - постійний розвиток, проте практична діяльність господарювання демонструє, то що данна процедура має власні фази, періоди, характерні риси. Наприклад, час від часу простежуються періоди високої і інтенсивної підприємницької роботи, посилення всіх протиріч суспільного виробництва, занепад всіх відносин суспільного виробництва, у тому числі між виробництвом і споживанням, попитом і пропозицією, з подальшим застоєм в усіх галузях економіки.

Макроекономічна рівновага – явище вкрай нестабільне. Її порушення насамперед пов'язані з трьома основними причинами: циклічним розвитком економіки, неповною зайнятістю й інфляцією.

Бізнес - цикли (економічні цикли) – це регулярні коливання рівнів ділової активності, при яких зростання активності (виробництва) замінюється спадом, який, у свою чергу, потім замінюється зростанням. Їх характеризують підйоми і спади в економіці, що періодично повторюються протягом ряду років. Такі коливання відбуваються відносно столітнього, або довгострокового тренда (умовної лінії, яка характеризує загальну спрямованість змін економічних показників) [2].

Періоди зростання економічної активності характерні екстенсивним покращенням, а етапи спадання початком, в основному, інтенсивного розвитку. Як наслідок цикл вважається стабільною динамічної рисою ринкової економіки, за його відсутності ніяк не досягти економічного розвитку.

Економічний цикл - це модель формування і розвитку ринкової економіки, безпосереднім способом фінансового саморегулювання, коли ринок стихійно відновлює пропорційну стабільність економіки і втрачену рівновагу на ринку.

З огляду на головний компонент економічного циклу - фінансові занепади(кризи), можливо надати і інше формулювання економічного циклу – рух виробництва з однієї економічної кризи до іншої.

Вчені економісти в перше виявили інтерес на циклічний тип макроекономічних процесів, зустрівшись з періодичними занепадами перевиробництва в

Великобританії в двадцятих роках XIX століття. Виявилося, що в процесі тривалість фінансових циклів підкоряються конкретним закономірностям.

У фінансовій літературі акцентуються наступні цикли: за сотню років, через ряд десятків років, нормовані економічні цикли, невеликі цикли, характерні розгойдування характерних одиничних сфер економіки (наприклад, аграрного господарства) і т.д.

Цикли за типом тривалості отримали назви за іменами вчених, що їх досліджували:

Таблиця 1

Види економічних циклів

Назва циклу	Характерний період
Цикл Кітчина	3-4 роки
Цикл Жюгляра	7-11 років
Цикл Кузнеца	15-25 років
Цикл Кондратева	45-60 років

Джерело: Довбенко М.В. Сучасна економічна теорія (Економічна нобелелогія): Навчальний посібник. [2].

Економісти різних вчень і шкіл політ-економії наводять різноманітні об'єктивні і індивідуальні передумови циклічності фінансового розвитку, які можливо об'єднати як зовнішні і внутрішні, відштовхуючись з їх впливу на тип циклу, його тривалість, специфіку проявів поодиноких фаз.

Серед зовнішніх причин можна виділити:

- 1) війни, революції та інші політичні потрясіння;
- 2) відкриття великих родовищ золота, урану, нафти та інших цінних ресурсів;
- 3) освоєння нових територій і пов'язана з цим міграція населення, коливання чисельності населення земної кулі;
- 4) потужні прориви в технології, винаходи й інновації, які дозволяють докорінно змінити структуру суспільного виробництва [3].

Серед внутрішніх причин виділяють:

- особисті потреби, скорочення або зростання яких відбивається на обсягах виробництва і зайнятості;
- інвестування, тобто вкладення засобів в розширення виробництва, його модернізацію, створення нових робочих місць;
- економічну політику держави, яка впливає на виробництво, попит і споживання [3].

Розглянуті передумови взаємопов'язані, мають всі шанси породжувати так само як зростання, таким чином і занепад економічної активності через конкретні часові інтервали.

Економічна криза – це різке погіршення економічного стану країни, що виявляється в значному спаді виробництва, порушенні усталених виробничих зв'язків, банкрутстві підприємств, зростанні безробіття і, внаслідок цього, - зниженні життєвого рівня, добробуту населення [2].

Криза (занепад) вважається головною фазою бізнес - циклу, вона є його головною рисою. Нею закінчується попередній періодичний оборот і настає наступний. У відсутності занепаду ніяк не існувало б циклу. Сме періодичне повторення дає ринковій економіці характеру циклічності.

Спад в економіці настає з проблем у збуті виготовленого продукту, що проводить до зменшення обсягу виготовлення продукції. Вартість товарів та послуг стрімко знижуються, проте збільшується потреба в готівці(ліквідність), з цієї причини гранично зростає сума позичкового відсотка.

Курс акцій і інших цінних паперів на фондових біржах стрімко опускається; на певний час припиняють діяльність або в тому числі і розоряються численні компанії, в першу чергу невеликі (в разі глибокого і тривалого занепаду). Ринкова ситуація робиться досить негативною.

Внаслідок впливу занепаду згодом усуваються недоліки макроекономічної стабільності і балансу між загальним попитом і загальною пророзицією, вкладеннями і заощадженнями, виробництвом і споживанням, в такому випадку відновлюється рівновага, що необхідна для економічного розвитку, проте за низьких показників загального попиту, неповноцінною зайнятості виробничих ресурсів, значною відсутності роботи.

В ході переміщення до власної критичної точки занепад формує поштовх з метою новітнього розвитку економічних процесів. В даний проміжок з'являються спонукальні аргументи до скорочення витрат виробництва і заощадження доходів, збільшується конкурентна боротьба. Формується мотив з метою поновлення морально застарілих засобів виробництва на модернізовані, покращені, на новій техно основі. Занепад надає підставу більшою мірою посиленому розвитку економіки, нею завершується попередній період розвитку і настає наступний.

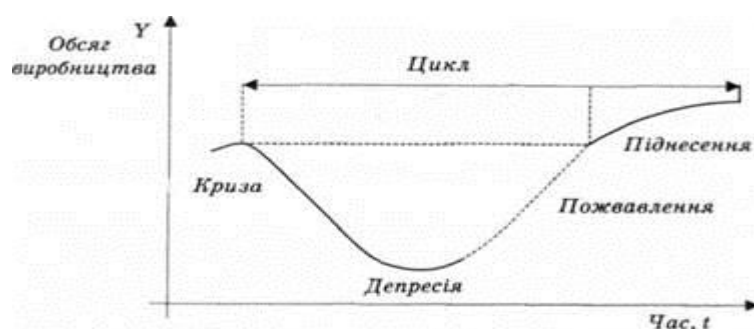
Проте перехід до збільшення обсягів виробництва, його технологічної модернізації не відбувається швидко і в один момент. Тому на зміну кризи приходить фаза депресії.

Депресія (від лат. *Depressio* - подавлення) - повільний розвиток в економіці, який характеризується низькими темпами виготовлення продукції і бізнес ініціативності, невисоким попитом на споживчі блага, високими показниками безробіття. Фаза депресії означає, то що економічна криза переключився в заключну фазу. Національний продукт як раніше ніяк не знижується, однак і ніяк не збільшується. В незначних обсягах стабілізуються ціни; відсутність роботи залишається значним, проте більше не збільшується; відсоткова ставка опускається до власного найменшого значення. Товарні резерви (невикористані продукти) з часом пропадають, збільшується сукупний попит і формуються умови з для пожвавлення виготовлення товарів, надання послуг, ділової активності і загального економічного зростання.

Пожвавлення - стадія фінансового циклу, що визначає основу зростання в економіці вже після занепаду, застою, депресії. В даний проміжок

збільшуються рівень виробництва платоспроможність людей, значно зменшується рівень безробіття. Згодом збільшуються рівень цін і позичковий відсоток. У ринку фінансових ресурсів збільшується потреба на новітні індустріальне спецобладнання, новітні капітали залучаються в економічний обіг. На завершення фази пожвавлення завершується період інтенсивного економічного зростання. У наступній фазі циклу - піднесення - знову настає екстенсивний розвиток.

Піднесення - стан економіки держави, характеризується збільшенням виготовлення, підвищенням його продуктивності, пожвавленням ділових процесів в різних бізнес сферах, підвищенням рівня життя. На даному етапі рівень виробництва значно перевищує досягнутий в минулому етапі. Формуються нові підприємства, збільшуються занятість населення, зростають прибутки (заробітна плата, дохід, частка, дохід), стрімко збільшуються рівень цін. У фазі піднесення загострюються диспропорції, які існували прийняті ще в фазі пожвавлення, відбуваються різкі зміни з метою подальшого регресу. Сучасні фінансові цикли істотно відрізняються з циклів XIX і 1 половини XX століття. Певні фази фінансової циклу зазнають суттєвих перетворень, або і пропадають в цілому.

Рис. 1. Економічний цикл .

Джерело: Мочерний С.В. Економічна теорія: [посібник]. [4]

Змінюються також і форми прояву сучасних циклів і криз. Це виражається в:

- 1) синхронізації циклічного руху в різних країнах, що обмежує можливості пом'якшення кризових процесів за рахунок розширення експорту;

- 2) прискоренні циклічних криз (вони стали виникати частіше) і скороченні тривалості циклу;
- 3) відносному зменшенні глибини криз;
- 4) нестійкості (несталості) фаз поживлення і піднесення [4].

Сучасна ринкова макроекономіка діє в обставинах інтенсивного впливу на неї країни. Національний вплив на економічні процеси здатен значно вплинути на процес фінансового циклу, змінюючи вид фінансової динаміки: глибину і частоту криз, тривалість фаз циклу і співвідношення серед ними. Державне регулювання націлене на подавлення циклічних коливань, тому воно носить антициклічний характер.. Важливими способами, з підтримкою яких, уряд впливає на економічний цикл є кредитно-валютні і бюджетно-податкові речаги.

У період занепаду заходи держави спрямовані на заохочення виготовлення продукції і надання послуг, а в період зростання - в його придушення. Таким чином, завдяки зменшенню «перегріву» економіки уряд в фазі зростання стимулює подорожчання кредиту, впроваджує нові податки, збільшує колишні, скасовує прискорену амортизацію і податкові пільги на нові інвестиції. В обставинах занепаду, навпаки державні заходи орієнтовані в здешевлення кредиту, зниження податків, в прискорену амортизацію і податкові бонуси на нові івестиції.

Дослідники-теоретики бізнес-циклу брали до уваги грошову і кредитну систему економіки для їх аналізу. Таким чином, теорія, теоретики розробили традиційні монетарну теорію бізнес циклу. Монетарна теорія стверджує, що бізнес-цикл є результатом змін у грошово-кредитних умов ринку. Чарльз Хотрі, головний прихильник цієї теорії, виступає за те, що

економічні цикли мають безперервні фази інфляції і дефляції. За його словами, зміни в економіці відбуваються через зміни в потоці грошей.

Наприклад, коли є збільшення грошової маси, буде зростання цін, прибутку та загальний обсяг виробництва. Це призводить до зростання економіки. З іншого боку, падіння грошової маси призведе до зниження цін, прибутку і обсягу виробництва, що призведе до занепаду економіки. Крім цього, Хотрі також виступає за те, що головним фактором, який впливає на потік грошей є кредитний механізм. В економіці, банківська система відіграє важливу роль у збільшенні грошового потоку шляхом надання кредиту. Рівень економіки зростає, коли обсяг банківського кредиту збільшується. Банки пропонують кредити фізичним особам або організаціям, в зв'язку з тим, що банки знаходять вигідним надавати кредити на пільгових умовах.

Легкодоступність коштів від банків допомагає організаціям виконувати різні ділові заходи. Це призводить до збільшення різних інвестиційних можливостей, що в подальшому призводить до поглиблення і розширення капіталу. Крім цього, кредит, що надається банками на пільгових умовах допомагає організаціям розширити своє виробництво.

Коли організація збільшує свою продукцію, постачання своєї продукції також збільшується до певної межі. Після цього темпи зростання попиту на продукцію на ринку перевищують темпи зростання пропозиції, а отже, ціни на товари зростають. Тому кредитна експансія сприяє розширенню економіки. Якщо навпаки, економічний стан стає зворотний, коли банк починає знімати кредити з ринку або припинити кредитування грошей.

Монетарна теорія надлишкових інвестицій зосереджується головним чином на дисбалансі між фактичними та бажаними інвестиціями. Згідно з цією теорією, фактичне інвестування набагато вище, ніж бажана інвестиція. Ця теорія була дана Фрідріхом Хаєком.

За його словами, моделі інвестицій та споживання економіки

повинні відповідати один одному, щоб забезпечити рівновагу економіки. Для стабілізації цієї рівноваги добровільні заощадження повинні бути рівними фактичним інвестиціям в економіку.

В економіці, загалом, загальний обсяг інвестицій розподіляється між галузями таким чином, що кожна галузь виробляє продукцію до межі, так що її попит та пропозиція рівні. Це означає, що інвестиції на кожному рівні та на кожний продукт у всій економіці рівні. Внаслідок цього не буде розширення та скорочення, а економіка завжди буде рівноважною.

Згідно з цією теорією, зміни в економічних умовах відбудуться лише тоді, коли співвідношення грошової маси та інвестиційно-ощадних відносин свідчить про коливання. Взаємовідносини з інвестиціями знаходяться під впливом збільшення інвестиційних можливостей, а добровільні заощадження постійні.

В інших теоріях ділових циклів основна увага приділяється інвестиціям та монетарній експансії. Теорія інновацій Шумпетера виступає за те, що бізнес-інновації відповідають за швидкі зміни в інвестиціях та коливаннях бізнесу.

За словами Шумпетера, "Бізнес-цикли майже виключно є результатом інновацій у промисловій та комерційній організації. Інновації - це такі зміни комбінації факторів виробництва, яких неможливо досягти нескінченно низькими ступенями або варіаціями на маржі. Інновація полягає, перш за все, у змінах методів виробництва та транспортування, змін у промисловій організації, у виробництві нової статті, відкритті нового ринку чи нових джерел матеріалу".

За словами Шумпетера, нововведення відноситься до застосування нової техніки виробництва або нової техніки або нової концепції для зменшення витрат та збільшення прибутку. Крім того, він заявляв, що нововведення несуть відповідальність за виникнення ділових циклів. Він також розробив модель, що має два етапи, а саме: перше наближення та друге наближення.

В 1930-х роках, коли в усьому світі відбувалася велика депресія була розроблена теорія Кейнса. Ця теорія є відповіддю Кейнса класичним економістам. На думку класичних економістів, якщо в економіці існує високий рівень безробіття, то економічні сили, такі як попит та пропозиція, будуть діяти так, щоб повернути повний стан зайнятості. У своїй теорії ділових циклів Кейнс висловився за те, що сукупний попит допомагає у визначенні різних економічних факторів, таких як дохід, зайнятість та вихід. Загальний попит відноситься до попиту споживачів та капітальних товарів.

У такому випадку загальний обсяг інвестицій та витрат на продукти та послуги більше, рівень виробництва збільшиться. Коли рівень виробництва збільшується, це призводить до збільшення можливостей зайнятості та рівня доходів. Однак, якщо загальний попит низький, рівень виробництва також буде меншим.

Отже, прибуток, виробництво та інвестиції також будуть низькими. Тому зміни у рівні доходу та випуску виробляються за рахунок змін загального попиту. Загальний попит додатково впливає зміни в попиті на інвестиції, що залежить від процентної ставки та очікуваної норми прибутку.

Економісти пост-кейнсіанського періоду підкреслили необхідність як концепції мультиплікатора, так і прискорювача для пояснення бізнес-циклів. Модель мультиплікаторної взаємодії прискорювача Самуельсона була першою моделлю, яка відображає взаємодію між цими двома поняттями.

У своїй моделі Самуельсон розповіла про те, як мультиплікатор і прискорювач взаємодіють один з одним для отримання доходу та збільшення споживання та попиту на інвестиції. Він також описує, як ці два фактори відповідають за створення економічних коливань.

Самуельсон використовував дві концепції, а саме: автономне та похідне інвестування, щоб пояснити його модель. Автономні інвестиції означають інвестиції через зовнішні фактори, такі як новий продукт, технологія виробництва та ринок.

З іншого боку, отримані інвестиції означають збільшення інвестицій виробничих фондів, що утворюються внаслідок збільшення попиту на споживчі товари. Коли в економіці відбувається автономне інвестування, рівень доходів також збільшується.

Це привело до уваги роль мультиплікатора. Рівень доходів допомагає визначити граничну схильність до споживання. Якщо рівень доходів зростає, то попит на споживчі товари також зростає. Поставка споживчих товарів повинна задовольняти попит на споживчі товари. Це можливо, коли технологія виробництва здатна виробляти велику кількість продуктів і послуг. Це спонукає організації інвестувати більше, щоб розвивати передові технології виробництва та збільшити виробництво для задоволення споживчого попиту.

Самуельсон зробив певні припущення для пояснення ділових циклів. Деякі припущення полягають у тому, що виробнича потужність обмежена, і споживання відбувається після проміжку одного року.

Інше його припущення полягає в тому, що між зростанням споживання та збільшенням попиту на інвестиції буде один рік. Крім того, він припустив, що не буде діяльності уряду та зовнішньої торгівлі в економіці.

Згідно з припущенням Самуельсона, що не буде діяльності уряду та зовнішньої торгівлі, рівновага буде досягнута, коли

$$Y_t = C_t + I_t$$

Де, Y_t = національний дохід

C_t = Загальні споживчі витрати

I_t = інвестиційні витрати

t = період часу

Згідно з припущенням, що споживання відбувається після розриву одного року, функція споживання буде представлена наступним чином:

$$C_t = \alpha Y_{t-1}$$

Де, Y_{t-1} = Дохід за період часу $t-1$

α = $\Delta C / \Delta Y$ (схильність множителя до споживання)

Інвестування та споживання має відставання в один рік; отже, інвестиційна функція може бути виражена таким чином:

$$I_t = b (C_t - C_{t-1})$$

Де, b = співвідношення капіталу / виходу (допомагає у визначенні прискорення)

Поклавши значення C_t і I_t в перше рівняння національного доходу, ми отримуємо

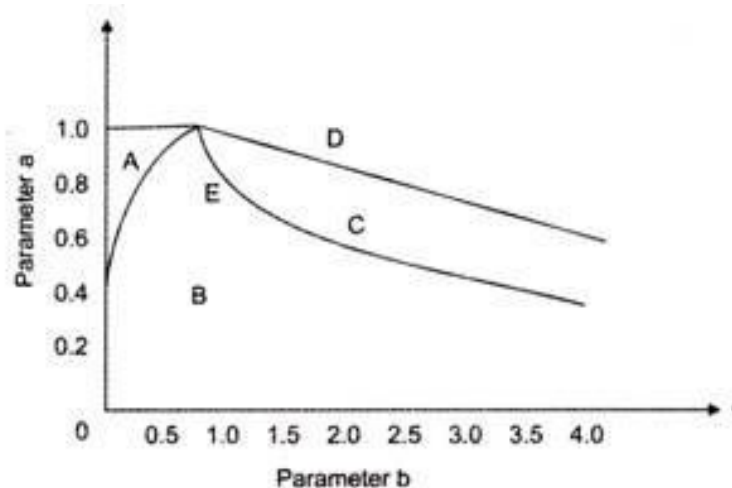
$$Y_t = \alpha Y_{t-1} + b (C_t - C_{t-1})$$

Якщо $C_t = \alpha Y_{t-1}$, то $C_{t-1} = \alpha Y_{t-2}$. Встановлюючи значення C_{t-1} у попередньому рівнянні, ми отримуємо

$$Y_t = \alpha Y_{t-1} + b (\alpha Y_{t-1} - \alpha Y_{t-2})$$

$$Y_t = \alpha (1 + b) Y_{t-1} - ab Y_{t-2} \text{ (рівняння для рівноваги)}$$

За допомогою попереднього рівняння можна визначити рівень доходу минулого та майбутнього, якщо наведені значення a , b та доходу двох попередніх років. З попереднього рівняння можна зобразити, що зміни на рівні доходу можуть впливати на значення a та b . Різні комбінації a та b призводять до коливань в бізнес-циклах, як показано на малюнку:

Таким чином, новітній механізм саморегулювання ринкової економіки через циклічні кризи коригується через державне регулювання. Відбувається переплетення стихійно-ринкового механізму функціонування економіки у формі циклічних криз зі свідомим державним впливом на відтворювальний процес.

Не можна не зазначити особливості сучасних циклічних криз, що пов'язані з кризою держ втручання в економічні процеси. Останнє отримало відображення в неспроможності анти циклічних заходів уряду, у банкрутстві теорій і практики впливу на циклічний розвиток, у невідповідності офіційно проголошених цілей держ політики фактичним результатам регулювання економіки (замість росту економіки — її занепад, замість повної зайнятості — тотальне безробіття, замість стабільності рівня цін — хронічна інфляція і т.д). Криза урядового регулювання фінансового розвитку ставить нові цілі перед цивілізованими державами. А саме шукати вихід з даної ситуації, однак не за рахунок заперечення урядового регулювання економічних процесів, а за допомогою перебудови його конфігурацій і способів. Таким чином анти циклічний напрям державного регулювання змінився антиінфляційним.

2.Макроекономічна нестабільність і форми її прояву в контексті циклічного розвитку економіки на прикладі країн ЄС та США.

Більшість економістів, беручи до уваги циклічність відновлення криз і їх особливості намагаються знайти конкретні закономірності їх появи і роз'яснити сутність в рамках єдиної концепції економічного розвитку. . Справді, важко розглядати економічний цикл як випадкове явище, якщо звернутись до історії промислових криз у країнах з ринковою економікою

Якщо об'єднати дослідження і напрацювання науковців про характеристики криз, можна звести їх у таблицю та визначити основні закономірності їх виникнення і розвитку, що відбулись протягом останніх двохсот років в країнах Європи та США. Детальна характеристика економічних криз наведена у додатку А.

У загальному економіка США виступає, як провідна, зосереджена в 3-й великих галузях:

- 1) аграрного господарства;
- 2) індустрії;
- 3) в області послуг.

Ці 3 великі категорії сфер ґрунтуються в сучасних науково-технічних умовах виробництва Варто зазначити факт про, що США мають величезну кількість економічно активного населення з високими загальними показниками, середньої і вищої освіти, добре підготовленими працівниками, кваліфікованими інженерами і науковцями у всіх галузях науки і сучасних технологій, які вміють запроваджувати ідеї в технологічні виробничі інновації.

Наведені відомості відображає велика потужність економіки США її значний рівень розвитку, величезний відрив від держав, які займають провідні місця в рейтингу світових економічних держав.

Сучасне економічно сформований уряд здійснює основні функції регулятора фінансових процесів. Конкурентні заходи, що забезпечують вплив законів попиту і пропозиції, що характерно, якими б ідеальними вони були ні в якому разі не можуть замінити всіх важелів урядового регулювання в нинішніх обставинах світового розвитку.

Специфіка розвитку США виникла значній мірі в період Великої депресії 1929-1933 рр. У цій ситуації використовувалися основні методи кейнсіанського регулювання. Фінансова динамічність країни стрімко збільшилася в 3-х напрямках. Перше значні масштаби державного будівництва, що різко активізувало регіональну активність штатів. Це, насамперед, інфраструктурні об'єкти: стратегічні дороги, газо - та трубопроводи, електростанції, будівництво громадських будівель і т. д. Друге - різке посилення фінансово-кредитної функції держави, перетворення податкової системи у потужний канал перерозподілу національного багатства на користь малозабезпечених соціальних верств суспільства.

Роль державного регулювання в економіці США на даний момент велика, і вона практично не зменшилася з періоду Великої депресії 1930-х рр. На прикладі США можна розглядити той факт, що економічна активність держави може бути і не пов'язана з розмірами державного сектору в економіці країни і що інші форми державного регулювання економіки можуть бути значно ефективнішими, порівняно з прямим впливом держави. Також варто зазначити високий рівень непрямого регулювання економіки державою, що дозволяє долати фази занепаду і стимулювати економіку. Головним інструментом державного впливу на економіку є держ бюджеті всіх рівнів влади. Механізм держ фінансів США базується на принципі адекватної державної влади і передбачає три ступені її організації: федеральний бюджет, бюджети штатів і бюджети місцевих органів влади. Основне джерело ресурсів бюджету - це податки в прямих і непрямих формах

Таким чином США завдяки ефективному регулюванню економіки змогли досягти економічного розвитку і процвітання подолавши значні кризи і зміни в економіці.

Як видно з даних таблиці(таблиця3), ЄС як інтеграційна група відноситься до найбільш розвиненої частини світу з високим життєвим рівнем населення країн.

З точки зору етапів інституційного формування до половини 1980-х рр. У Західній Європі існувало формування загального внутрішнього ринку, що дало стимул до формування Євро валютного союзу (ЄВС), а далі і ЄС.

Таблиця 3

Основні макроекономічні показники США, 2012-2017 рр.

Показник	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Населення (млн осіб)	314	317	319	322	321,7	325,3
ВВП (трлн дол.)	14,419	14,964	15,518	16,155	16,692	17.242
Темпи зростання ВВП(%)	-2.8	2.5	1.6	2.2	1.7	2.21
ВВП на душу населення (дол.)	46,909	48,310	49,725	51,386	52,705	53,158
Експорт (G & S, річна зміна в%)	-8.8	11.9	6.9	3.4	3.5	3.7
Експорт (USD billion)	1,070	1,290	1,499	1,563	1,592	1,673
Імпорт (G&S, річна зміна в%)	-13.7	12.7	5.5	2.2	1.1	1.4
Імпорт (USD billion)	1,580	1,939	2,240	2,304	2,294	2,287
Безробіття (%)	9.3	9.6	8.9	8.1	7.4	6.7
Інфляція (%)	-0.3	1.6	3.1	2.1	1.5	1.3
Державний борг (% ВВП)	85.5	93.9	98.3	102	104	108

Джерело: Складено за UNCTADStat, Eurostat. [5]

ЄС, який до 2010 р. включав 27 держав з населенням майже 500 млн чол., являє собою найбільше в світі економічне і політичне інтеграційне об'єднання і займає позиції одного з лідерів сучасної світової економіки.

Європейські країни знаходилися в торгово-економічних зв'язках протягом великого проміжку часу.. Значний внесок у ВВП ЄС здійснили Німеччина, Італія, Великобританія, Франція та Іспанія. Ці п'ять найбільш розвинутих країн Європейського Союзу дають 73% сумарного ВВП .

Таблиця 4

Основні макроекономічні показники ЄС-27, 2012-2017 рр.

Показник	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Населення (млн осіб)	505,098	506,563	508,117	509,557	510,056	511,864
ВВП (трлн дол)	13,45	13,56	14,00	14,71	14,82	15,32
Темпи зростання ВВП (%)	- 4.5	2.1	1.5	- 0.9	- 0.3	0,5
ВВП на душу населення (євро)	29,500	29,700	30,100	30,900	31,500	30,900
Експорт (EUR billion)	1,791	2,046	2,420	2,414	2,540	2,613
Імпорт (EUR billion)	1,723	2,009	2,389	2,257	2,261	2,317
Безробіття (%)	9.7	10.2	10.8	9.6	8.8	7.7
Інфляція (%)	0.3	1.6	2.7	2.5	1.4	1.7
Держ. борг (% ВВП)	78.4	83.8	86.1	89.5	91.3	92.6

Джерело: Складено автором на основі сайту Статистики ЄС UNKTAD[2]

Європейська модель – це альтернатива моделі США.

У 1990-ті рр. і в перші роки 21ст відбулося зміцнення інститутів ЄС, в цілому завершено створення європейського політичного, економічного і соціально-культурного простору. Розпочався розвиток досліджень і пошуків загальноєвропейської моделі держави і ринку. Основна така конструкція - це європейська модель держави як спроба відтворення економічної моделі США. Західні країни-члени ЄС в значній мірі більше, ніж США, підпорядковують політику економічного розвитку суспільним цілям і високим соціально-екологічним стандартам (Тому в ЄС нижчі темпи росту ВВП у порівнянні з аналогічними показниками ВВП США).

Особливості сучасних економічних циклів та макроекономічної нестабільності країн ЄС та США:

1. Швидкий загальний розвиток науково-технологічного прогресу спричиняє потребу і дозволяє частіше оновлювати основний капітал, як результат циклічність криз стає в значній мірі частішою.

2. Загальна інтернаціоналізація виробництва, поглиблення науково-технічного партнерства, глобалізація економіки та розвиток науково-технічного прогресу зумовлюють синхронізацію бізнес циклів у країнах світу.

3. Державне антициклічне регулювання, що застосовується задля запобігання перегріву економіки, робить економічні занепади в меншій мірі значними, проте для циклу не є обов'язковим проходження усіх фаз.

Перевиробництво характерне не тільки стрімким зростанням безробіття, а й збільшенням рівня цін та інфляції, що призводить до нового економічного явища — стагфляції. Ця особливість виникає через монополістичне ціноутворення і значні державні затратами, які покриваються додатковою грошовою емісією, що дестабілізує нормальний грошовий обіг, як наслідок виникає інфляція.

Такі кризи характеризуються нерівномірним зростанням рівня цін у різних економічних галузях, внаслідок чого значний потік інвестицій скеровується туди, де вищий рівень цін, а отже, і темп інфляції. Подібні процеси відбуваються дотих пір, доки не виникне нове співвідношення між галузями

що, характерне новому стану економічної рівноваги на ринку. За даних умов кризи мають більш тривалий характер і слугують передумовою для виникнення стагнації, оскільки змінюються причинно-наслідкові зв'язки між рівнем цін, процентної ставки та інтенсивністю інвестиційного процесу.

3. Аналіз та проблеми подолання кризових явищ в економіці України в контексті політики зайнятості та таргетування інфляції.

Таргетування інфляції - це модель задля прийняття центральним банком висновків, згідно яких, він зобов'язується виконати в конкретні обіцянки, а саме проведення грошово-кредитної політики в межах оголошеного цільового показника інфляції протягом певного часового проміжку. Головним аргументом на користь переходу до режиму таргетування інфляції представляє в такому випадку, то що надання довгострокової цінової стійкості сприяє прискоренню темпів економічного росту, збільшення добробуту жителів і зменшення безробіття. Але варто усвідомлювати, то що даний порядок має переваги і недоліки.

До переваг інфляційного таргетування, крім зазначених раніше, можливо зарахувати наступні [4]:

1) підтримка цінової стабільності як основна стратегічна мета центрального банку, що дозволяє формувати і проводити макроекономічну політику в довгостроковому періоді;

2) встановлення «номінального якоря» монетарної політики – чіткого цільового орієнтира на довгострокову перспективу і зобов'язання публічного оголошення показників інфляції, що дозволяє економічним суб'єктам знизити інфляційні очікування;

3) забезпечення і дотримання прозорості та гнучкості стратегії грошово-кредитної політики, що передбачає зв'язок з ринками та громадськістю і формуванням їх довіри до дій центрального банку;

4) підвищення незалежності й водночас відповідальності центрального банку за здійснення грошово-кредитної політики.

Підсумовуючи головні переваги, впровадження інфляційного таргетування дає можливість, в першу чергу в цілому, збалансувати інфляційні очікування господарюючих суб'єктів і, так само як результат, скоротити інфляцію. Інфляційне таргетування гарантує відновлення довіри до грошово-

кредитної політики держави. Також це дає змогу підвищити ефективність дій центрального банку.

Проте в Україні ринкова економіка все ще знаходиться в фазі розвитку і запровадження режиму інфляційного таргетування не призводить до бажаних результатів через певні причини, а саме :

- 1) недосконале функціонування центрального банку;
- 2) характерні особливості розвитку економіки в Україні.

Зокрема, можна виокремити такі ключові проблеми: органи монетарної влади не здатні так досконало контролювати темпи росту інфляції, ніж в більш розвиненій ринковій економіці, значний вплив на інфляцію спричиняють хитання валютного курсу і немонетарні моменти. Хитання валютного курсу залишаються одним з головних моментів інфляції в Україні. При цьому впровадження інфляційного таргетування має можливість привести до ще більшої волатильності валютного курсу, а, значить, і до економічної нестабільності, в нинішніх реаліях є надзвичайно актуально; погана передбачуваність і контрольованість інфляції економіки через значний вплив на неї немонетарних умов, зокрема вартості на сировинні матеріали на ринку, крім того залишається завданням з метою введення стагфляційного таргетування. За таких обставин таргетування інфляції ускладнюються, так як процеси знаходяться за межами впливу на них центрального банку.

З метою подолання фінансової та банківської криз і забезпечення цінової стійкості НБУ встановив план, згідно якого слід здійснювати стратегічно і тактично виважену монетарну політику з поступовим переходом до інфляційного таргетування.

У цьому контексті з'являються подібні завдання на шляху до введення інфляційного таргетування:

1) стрімке знецінення гривні та збільшення інфляції. Дотримання цінової стабільності неможливе через значний високий поріг інфляційних процесів в економіці. Бажане запровадження таргетування інфляції неможливе, через високі темпи росту інфляції. Необхідно понизити рівень інфляції.

2) безпідставна і необдуманна відмова від утримання курсу в строгих межах привела до розбалансування валютного ринку і знецінення національної грошової одиниці. Так як макроекономіка України вважається розкритою, вона залежить від курсу валют з цієї причини нарівні з впровадженням головної мети грошово-кредитної політики цінової стабілізації необхідно брати до уваги курс валют;

3) зростаючі девальваційні сподівання і скорочення довіри до банків веде за собою зменшення розміру депозитів, розорення банків і подальшої дестабілізації економіки;

4) зайве застосування НБУ управлінських заходів валютного регулювання. Як результат призводить до значного зростання боргів комерційних банків перед НБУ.

5) Національний банк активно фінансує через державні облігації дефіцит державного бюджету. Збільшення бюджетного дефіциту , а також держ. і приватного боргу, несе в собі величезну загрозу і негативно впливає на розвиток економіки, порушує стійкість грошово-кредитних відносин. У результаті влада змушена звернутися до підвищення розмірів залучення позик на внутрішньому ринку. В такому випадку , самостійність НБУ залишається невисокою.

б) низький рівень довіри до НБУ і збільшення інфляційних сподівань. Сьогодні перед Державним банком України стоїть завдання по введенню стабілізаційних проєктів, що базується на скороченні темпів інфляції з та збільшення довіри до НБУ.

Не менш важливою проблемою є безробіття. Питання відсутності роботи вважається вельми важливим на сьогоднішній день, так як неповноцінне застосування існуючих ресурсів економіка функціонує не досягнувши межі власних виробничих здібностей. Крім цього, незайнятість породжує негативні зміни в складі людських ресурсів, а безпосередньо: погіршення якісних характеристик робітників , втрату співробітниками їх висококласних здібностей, кваліфікації, зниження мотивації до праці, скорочення

продуктивності роботи, виїзд більшої частини робочої сили за кордон держави. Через безробіття держава несе істотні економічні втрати. З цієї причини питання безробіття потребує вирішення.

Безробіття – один з основних суспільних ризиків, що чекає особу в нинішньому світі. Рівень безробіття – основний показник стану економіки в цілому. Він відображає, якою мірою застосовується основна сила – трудові ресурси.

Для економіки України вважається трансформаційне, тобто перебіг потоків робочої сили з одного стану в інший (з офіційного в тіньову зайнятість і навпаки). Регресивно-галузеве безробіття в Україні вважається результатом кризи і стагнації стратегічно значимих сфер господарства – академічні дослідження, геологічні дослідження, високотехнологічні виготовлення та ін. Депресивно-галузеве безробіття пов'язане з кризою певних сфер господарства, які вже можливо НЕ будуть реконструйовані: певні сфери промислової індустрії, виготовлення електро-, радіо-, фототоварів, електропобутової техніки і тд. Основний фактор подібної кризи – низька конкурентоспроможність продукту цих сфер в порівнянні з імпортною.

Всі без винятку передумови появи безробіття в перехідній економіці України можна розділити на категорії відповідно до рівнів соціальних взаємин:

1. На міжнародному рівні: невисока конкурентоспроможність економіки і поганий рівень протекціонізму внутрішнього ринку, брак державних пріоритетів розвитку економіки, неефективні напрямки зовнішньоекономічної політики.

2. На макрорівні: комплексний занепад, структурні зрушення, деіндустріалізація порушення економіки, маргіналізація конкретних кіл населення.

3. На макрорівні: занепад роботи і концепції маркетингу

4. На індивідуальному рівні: скорочення рівня освіти і кваліфікації, не сформованість ціннісних орієнтирів і мотивації.

Таким чином збільшення кількості безробітних підтверджує тезу про потребу прийняття невідкладних і рішучих заходів, необхідних з метою ліквідації безробіття та формування нових робочих місць. Подолання проблеми відсутності роботи в Україні можливе лише в такому випадку, якщо національна філософія виставить абсолютно інші еталони, ніж "бути бездоганним споживачем" і "результативним власником». Уряд зобов'язаний передбачати ймовірність переходу до нової системи з метою подолання явища безробіття, покращення стандартів праці.

Висновки

Таким чином, циклічний характер загального розвитку економіки визначений протиріччям між умовами виробництва й умовами реалізації, конфліктом між виробництвом, яке прагне до розширення, та зростанням платоспроможного попиту, який не встигає за ним.. Економічна криза порушує співвідношення соціального відтворення, однак і надає стимул до балансу і збалансованості економіки. Механізм циклічного руху виступає як падіння цін(відповідно до цього, девальвація основного капіталу і скорочення заробітної плати).

Важливими речагами, завдяки яких, уряд впливає на бюджетні цикли, вважається кредитно-валютні і бюджетно-податкові інструменти. У період занепаду країною застосовуються заходи, націлені на заохочення виготовлення, і, навпаки, в період зростання – на його придушення. Таким чином, з метою зменшення "перегріву" економіки у фазі росту уряд активізує подорожчання кредиту, впроваджує нові податки і збільшує наявні ставки, відкладає прискорення амортизацію і податкові пільги в новітні інвестиції. В умовах занепаду, навпаки, заходи спрямовані на здешевлення кредиту, зниження податків, на прискорену амортизацію і податкові бонуси в новітні інвестиції. Вивчення фаз циклу, зміни кон'юнктури несе важливе значення як для сільського господарства загалом, так і для окремих підприємств. Вся підприємницька робота, фінансова та громадська стратегія країни значно залежать від існуючої кон'юнктури. Властивості (ознаки) зміни кон'юнктури, її фаз можливо виявити в області товарного і валютного ринків, ринків капіталу і праці, в концепції ціноутворення, в самому ході виготовлення, в сфері зовнішньої торгівлі. Про зниження кон'юнктури говорять ознаки депресії, повернення зростання до спаду і занепаду. Кожна девальвація грошової одиниці діє як стимул до експорту, активізує процедуру вивезення істотної частки товарів.

Список використаної літератури

1. Ткач І. Причини виникнення та наслідки циклічних коливань або криз для національних економік [Електронний ресурс] / Іван Ткач, Олена Дубровіна // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2014. — Вип. 1 (10). — С. 164-176. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14timdne.pdf>.
2. Примітка: узагальнено автором [5, 6, 7, 10].
3. Савченко А. Г. Макроекономіка : [підручник] / А. Г. Савченко – [2-е вид.]. – К.: КНЕУ, 2007. – 448 с.
4. Мочерний С.В. Економічна теорія: [посібник] / С.В. Мочерний. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2001. (Альма-матер).
5. The Financial and economic crisis of 2016-2017 and developing countries Edited by Sebastian Dullien Detlef J. Kotte Alejandro Márquez Jan Priewe. Unated Nations Conference on Trade and Development and Hochschule Fur Technik und Wirtschaft Berlin/ Режим доступу до джерела: http://unctad.org/en/Docs/gdsmdp20101_en.pdf
6. Довбенко М.В. Сучасна економічна теорія (Економічна нобелелогія): Навчальний посібник. / М.В. Довбенко. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2005. – 336 с. (Альма-матер).
7. Мамалуй О. О. Основи економічної теорії: [підручник] / О.О. Мамалуй. – Київ: Юрінком Інтер, 2006. – 479 с.
8. Динаміка зростання та ризику нестабільності економіки України в 2008р. / Я.А. Жаліло; за заг. ред. В.Є. Воротіна. – К.: НІСД, 2008.- 108с.
9. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. - <http://www.minfin.gov.ua>
10. Національний Банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>